

ครุสัทธิ : พิธีมอบสัทธิแห่งความเป็นครู

Kurusit Ceremony : Delivering a teacher spirit to new generation

Received: 12/04/2021

Revised: 19/10/2021

Accepted: 22/11/2021

วรรณวิสา บุญมาก* (Wanwisa Bungmark)

ลลดา วงอุทัยธรรม** (Lalada Wonguthaitham)

บทคัดย่อ

ครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงเป็นบุคคลทางสังคมที่ดำรงบทบาทและรับฐานะตามที่สังคมคาดหวังไว้อย่างหลากหลาย ประการ คือ เป็นผู้นำทางปัญญาและยกระดับคุณค่าชีวิตของมนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์และให้ความรู้ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนเป็นผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นผู้รักษาชาติ และเป็นผู้เฝ้าระวังสังคม “ครู” จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อสถาบันการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สถาบันที่ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของอาชีพครู การยกย่องอาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งการอนุรักษ์สืบสานต่อยอดวัฒนธรรมประเพณีไทยที่ดีไว้ ได้ริเริ่มจัด “พิธีมอบครุสัทธิ” นี้ขึ้นตั้งแต่ปี 2522 โดยมีการนำประเพณีดั้งเดิมที่มีมาแต่โบราณของไทยมาประยุกต์ให้เกิดเป็นมรดกทางประเพณีอันดีงามเกี่ยวกับครูและการให้การศึกษา พิธีมอบครุสัทธิเป็นพิธีที่ปรับปรุงจากพิธีครอบครู พิธีไหว้ครู ซึ่งตามคตินิยมถือว่าการที่ศิษย์แสดงความกตัญญูทักท้วงต่อครูบาอาจารย์ และเป็นความเชื่อจากความกตัญญูสามารถถลั่นดาลให้ศิษย์ที่เคารพบูชา ประสบความสำเร็จ ผ่านพ้นอุปสรรคในวิชาชีพของตนต่อไป ดังนั้นคณะศึกษาศาสตร์จึงได้จัดพิธีมอบครุสัทธินี้ขึ้นให้กับนักศึกษาที่กำลังจะจบการศึกษาออกไปประกอบวิชาชีพให้เกิดความซาบซึ้ง ความภาคภูมิใจ และตระหนักถึงคุณค่าของการเป็นผู้สร้างสรรค์ ผู้ให้ความรู้ ผู้ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนต่อไป จากแนวคิดดังกล่าวคณะศึกษาศาสตร์ได้สืบสานพิธีมอบครุสัทธินี้ต่อเนื่องมาจากการปี 2522 ถึงปี 2564 เป็นเวลา 42 ปี จนถึงปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมให้เป็นประเพณีอันดีงามต่อการส่งเสริมความกตัญญูและส่งต่อสัทธิแห่งความเป็นครู เพื่อให้เป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่แพร่หลายในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: ความเป็นครู, พิธีมอบครุสัทธิ, ประเพณี

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** นักวิชาการอุดมศึกษาปฏิบัติการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

Teachers are high-professionals and social person who assumes the roles and responsibilities expected by society in many respects. Namely, intellectual leadership, enrichment of human life, creative, educate, instilling morals and ethics for students, human resource developer, protect nation and a social healer. "Teachers" are people who are very important to educational institutions. Faculty of Education Silpakorn University institution that produces and develops teachers and educational personnel has realized the importance of a teaching profession and educational personnel must be highly esteemed, the conservation of good Thai culture and traditions. "Kurusit Ceremony" was initiated in 1979 on the ancient traditions of Thailand and applied to create a beautiful heritage of teachers and education. Kurusit Ceremony development from Krob Kru Ceremony and Wai Kru Ceremony, in according to the faith of the general people, that is the students show their gratitude to the teachers. If they have gratitude, they will succeed and can overcome obstacles in their profession. Therefore, the Faculty of Education has organized this Kurusit Ceremony for students who are going to graduate and go out to practice their profession. This make an appreciate, pride, and realize the value of being a creator. The educator who gives knowledge instilled morals and ethics in the learners. Based on the above concept, the Faculty of Education has continued this ceremony from 1979 to 2021 for 42 years until the present. To encourage it as a good tradition to promote gratitude and delivering a teacher spirit to a new generation. To be a good model that is prevalent in Thai society in modern times.

Keywords: The Teacher, Kurusit Ceremony, Tradition

บทนำ

“อันอำนาจใดใดในโลกนี้
ไม่เห็นมีเปรียบปานการศึกษา
สร้างคนหาค่ามิได้ในโลก
ขึ้นจากผู้ทีหาค่าไม่มี”

จากบทประพันธ์ของ ฯพณฯ ศาสตราจารย์ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล (Malkul, 1955) คนบัตินแรก ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาและการสร้างคนให้มีคุณค่าจากการให้การศึกษา ซึ่งบุคคลที่มีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษาที่สำคัญที่สุดก็คือ “ครู” สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชโองการ เนื่อง

ในพิธีพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี ครั้งที่ 3 ปี 2562 (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2019) ความตอนหนึ่งว่า

“ครู” คือปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ครูคือมนุษย์ที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กนักเรียนที่จะพัฒนาคุณลักษณะของตนเองและสร้างค่านิยมต่างๆ ให้เกิดขึ้น ไม่มีเทคโนโลยีใดๆ สามารถมาแทนที่ครูได้ด้วยเหตุผลดังกล่าว นั่นคือว่าทำไมครูที่ดีจึงสามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตลูกศิษย์ได้ด้วยการพัฒนาพวกเขาให้เป็นพลเมืองที่ดีและมีความสามารถทั้งในระดับชาติและระดับเป็นพลเมืองของโลกด้วย”

จากพระราชโองการดังกล่าว “ครู” จึงถือเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ ระบบการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต หากประเทศใดที่มี “ครู” ที่มีคุณภาพ ย่อมเป็นเครื่องการันตีได้ถึงแนวโน้มในการมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ในปี 2542 ที่ผ่านมา ได้มีการปฏิรูประบบการศึกษาไทย ปฏิรูปองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยปฏิรูปทั้งในเรื่องหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ระบบสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โครงสร้างการบริหารและการจัดการ ระบบตรวจสอบประเมินคุณภาพการศึกษา ระบบงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการศึกษา และในเรื่องการมีส่วนร่วมของสังคมในการจัดการศึกษา (Sriwichai, 2020)

ระบบการศึกษาไทยการที่จะเป็นครูได้นั้น ก็จะต้องผ่านการศึกษาในระดับปริญญาตรีสายการศึกษาผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา คือ ได้รับวุฒิศาสตรบัณฑิต (ค.บ.), ศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) การศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) หรือเทียบเท่า หรือมีคุณสมบัติอื่นๆ ที่คุรุสภารับรอง โดยมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ เมื่อจบการศึกษาต้องมีการสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพอีกด้วย (Ministry of Education, 2020)

เมื่อหนึ่งสามสหประชาชาติ

ได้ประกาศให้เป็นปีการศึกษา

ทั่วทั้งจักรวรรดิพัฒนา

เปิดคณะศึกษาอย่างถาวร

บทประพันธ์ของ ฯพณฯ ศาสตราจารย์หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล (Malkul, 1970) ซึ่งขณะนั้นท่านดำรงตำแหน่งเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากรและผู้อำนวยการคณะศึกษาศาสตร์เป็นท่านแรก ได้ประพันธ์คำกลอน กล่าวถึงการจัดตั้งคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรขึ้นอย่างเป็นทางการ เมื่อปีพุทธศักราช 2513 เนื่องจากสหประชาชาติได้ประกาศให้เป็นปีแห่งการศึกษา หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ท่านได้เล็งเห็นความสำคัญในการที่จะมีสถาบันที่ผลิตครู ผลิตบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน จึงได้จัดตั้งคณะศึกษาศาสตร์ขึ้น

โดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นคณะที่สร้าง พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มาแล้วเป็นเวลากว่า 51 ปี ขับเคลื่อนด้วยวิสัยทัศน์ที่ว่า “องค์กรแห่งการสร้างสรรค์ ความเป็นเลิศ ความเป็นมืออาชีพด้านการศึกษา (Organization of Creativity, Educational Excellence and Professionalism) ระดับ 1 ใน 3 ของประเทศ” ซึ่งมีการกิจในด้านการผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศและมี

ความเป็นมืออาชีพทางวิชาชีพครู ในปัจจุบันมีการเปิดสอนในระดับปริญญาบัณฑิต หลักสูตรการศึกษา 4 ปี ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) ทั้งหมด 9 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาภาษาจีน สาขาวิชาสังคมศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา (หลักสูตรความร่วมมือระหว่างคณะศึกษาศาสตร์และ คณะอักษรศาสตร์) สาขาวิชาคณิตศาสตร์ (หลักสูตรความร่วมมือระหว่างคณะศึกษาศาสตร์และ คณะวิทยาศาสตร์) และสาขาวิชาฟิสิกส์ (หลักสูตรความร่วมมือระหว่างคณะศึกษาศาสตร์และ คณะวิทยาศาสตร์) ทั้งหลักสูตรภาคปกติและหลักสูตรภาคพิเศษ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา เพื่อการผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศในวิชาชีพสากล เป็นผู้นำในการพัฒนาบุคลากร การวิจัย นวัตกรรมทางการศึกษา อนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของอาชีพครู การยกย่องอาชีพครู และการอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีไทย จึงได้ริเริ่มและสืบสานพิธีมอบครุสัณห์นี้ต่อเนื่องมาแล้วเป็นเวลา 42 ปี และต้องการเผยแพร่แนวปฏิบัติในการส่งเสริมความกตัญญู ความภาคภูมิใจ และตระหนักถึงคุณค่าของการเป็นผู้สร้างสรรค์ ผู้ให้ความรู้ ผู้ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน ให้แพร่หลายในสังคมต่อไป

“กลัวไม่มีดอกข้า	ฉันใด
การศึกษาเป็นไป	เช่นนั้น
แต่ดอกออกคราวไร	งามเด่น
การศึกษาปลูกปั้น	เสร็จแล้วแสนงาม”

(Malkul, 1934)

ครูสถาบันสำคัญยิ่งของสังคม

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของ “ครู” ไว้ว่าครูคือ “ผู้สั่งสอนศิษย์” หรือ “ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์” ถ้าจะตีความให้กว้างก็จะเห็นว่าการสั่งสอนนั้นอาจเกิดขึ้นในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียนก็ได้ ส่วนความรู้ที่ครูให้แก่ศิษย์นั้นมีมากมายหลายแขนง จึงอาจแบ่งครูตามแขนงวิชาความรู้ที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอดก็ได้เช่นกัน (Royal Institute, 1982)

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช (as cited in Laohawanich, 2012) ให้ความเห็นไว้ว่า “....สำหรับเมืองไทย ตั้งแต่ดั้งเดิมมาที่เดียวเท่าที่รู้กันทั่วไป ก็มีสถาบันซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของคนไทยอยู่ 2-3 สถาบัน คือ พ่อแม่ สถาบันหนึ่งครูบาอาจารย์สถาบันหนึ่ง ศาสนาพุทธ ศาสนา ก็นับถือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วก็พระมหากษัตริย์ เหล่านี้เรียกได้ว่า เป็นสถาบันชั้นสูงที่เคารพนับถือของคนไทยทั้งปวง....” ในอดีตครูมีฐานะเป็นปูชนียบุคคลอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นครูสอนวิชาหนังสือหรือสอนวิชาชีพความจริงข้อนี้เห็นได้จากพฤติกรรมต่างๆ ของคนไทยสมัยก่อนที่ให้การยกย่องสถาบันครูในลักษณะต่างๆ จนแทบจะกล่าวได้ว่าระลึกถึงครูบาอาจารย์ อยู่แทบทุกลมหายใจเข้า-ออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนการใช้วิชาความรู้ที่ได้รับการประสิทธิ์ประสาทมาจากครู

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงพระนิพนธ์คำอธิบายเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ซึ่งหอพระสมุดวชิรญาณได้ชำระแล้วไว้ว่าบทเสภานั้นจะขึ้นต้นด้วยคำไหว้ครูและทรงยกตัวอย่างคำไหว้ครูเสภาที่ได้มาจากผั๊กไห้ แขวงกรุงเก่า ไว้ดังนี้

“สืบนี้นี้จะประนมเหนือเกศา
ไหว้พระพุทธรูปพระธรรมล้ำโลกา
พระสงฆ์ทรงศีลว่าโดยจง
คงคายนามมาเป็นเกณฑ์
พระสุเมรุหลักโลกสูงระหง
ดินน้ำลมไฟอันมั่นคง
จึงดำรงได้รอดมาเป็นกาย
ไหว้คุณบิดาและมารดา
ครูพี่ก้อักษรสิ้นทั้งหลาย
อนึ่งจะบังคมองค์นารายณ์
อันสถิตแท่นสายสมุทไทย....”

(Somdej Kromphraya DumRongrachanupap, 1917)

เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่คนไทยให้ความเคารพสถาบันอย่างสูง เพราะครูในสมัยโบราณคือ พระภิกษุ วัด เป็นแหล่งของความรู้ทั้งหมด กล่าวได้ว่าคนไทยศึกษาหาความรู้แทบทุกสาขา ได้จากความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันสงฆ์กับประชาชนในสมัยโบราณซึ่งมีความแน่นแฟ้นมาก ประชาชนมีความยึดมั่นในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา กุลบุตรจะต้องบวชตามประเพณี และเมื่อบวชแล้วก็ต้อง “เรียน” หรือ ศึกษาธรรมะ ตลอดจนศิลปวิทยาการอื่นๆ ในวัด ผู้ที่ยังมิได้บวชเรียนถือว่าเป็นคนยังไม่สุก คือ เป็นคน “ดิบ” ต่อเมื่อบวชเรียนแล้วจึงพร้อมที่จะดำรงชีวิตของผู้ใหญ่ มีความรับผิดชอบต่อไป จึงเป็นความนิยมประการหนึ่งที่จะให้ชายหนุ่มทุกคนเมื่อครบวัยบวช ได้บวชก่อนสมรส (The Fine Arts Department, 1966)

มรดกของชาติไทยในเรื่องการเคารพครูบาอาจารย์นี้มีได้สูญสิ้นไป แต่ยังสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าจะทุเลาความเข้มข้นลงบ้างในด้านการปฏิบัติอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่ยังสามารถดำรงเอกลักษณ์ของไทยที่เด่นชัดไว้ได้ เรามีประเพณีการ “ยกครู” ก่อนการปฏิบัติการโดยใช้วิชาชีพเป็นการแสดงความเคารพต่อครูบาอาจารย์เช่น ก่อนที่วงดนตรีไทยจะเริ่มแสดง เจ้าภาพจะต้องจ่าย “ค่ายกครู” เป็นเงินเพียงเล็กน้อยตามธรรมเนียมให้แก่หัวหน้าวง ส่วนผู้ที่ใช้วิชาชีพก็จะเริ่มด้วยการไหว้ครูในรูปแบบเฉพาะของแต่ละวิชา ดังที่เห็นกันเป็นประจำในปัจจุบัน ได้แก่การรำมวยเป็นการไหว้ครูก่อนเริ่มชก การไหว้ครูละครก่อนเริ่มแสดง การไหว้ครูโขน ครูดาบครูลำตัด ครูดนตรี ครูช่างฝีมือต่างๆ ตลอดจนการไหว้ครูประจำปีของสถาบัน การศึกษาไทยทั่วประเทศ เป็นต้น

เหล่านี้เป็นเพียงบางตัวอย่างของการแสดง ความเคารพต่อผู้ที่มี “บุญคุณ” อันเป็นมรดกทางเอกลักษณ์อันดงามของไทยที่มีมาแต่โบราณ

การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูเป็นการแสดงความเคารพอย่างหนึ่งที่เรียกกันตามคติทางพระพุทธศาสนาว่าเป็น “ปฏิบัติบูชา” ศิษย์ที่ปฏิบัติตามจะได้รับประโยชน์ ทำงานสำเร็จจุล่ง สามารถประยุกต์วิชาการที่ร่ำเรียนมาให้เกิดประสิทธิผล ผู้ปฏิบัติก็จะเกิดความภาคภูมิใจ จึงถือกันว่า “ศิษย์มีครู” เป็นผู้ที่น่าเชื่อถือ ได้รับการยกย่องในสังคมเพราะเป็นบุคคลที่มี “สถาบันครู” ซึ่งสถาบันชั้นสูงในสังคมรองรับ ศรีปราชญ์กวีเอกของไทยในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้แสดงความภูมิใจและหยิ่งในศักดิ์ศรีการมีครูของตนในโคลง ที่เขียนไว้บนพื้นทรายในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต คือ ก่อนถูกประหารชีวิต ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช ว่า

“ธรรมเนียมนี้ เป็นพะยาน
เราก็คิษย์มีอาจารย์ หนึ่งบ้าง
เราผิดท่านประหาร เราขอบ
เราบ่ผิดท่านมล้าง ดาบนี้คืนสนอง”

ในทางตรงกันข้าม ศิษย์ที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู แต่ทำนอกเรืตนอกรอยก็ถือว่าการกระทำที่ไม่เคารพ จะได้รับการประณามว่าเป็น “ศิษย์นอกครู” คตินิยมดังกล่าวนี้สอดคล้องกับหลักของพระพุทธศาสนาฝ่ายหินยานที่ยึดมั่นในต้นแบบหรือคำสั่งสอนตลอดจนวิธีปฏิบัติดั้งเดิมตั้งแต่สมัย ซึ่งในกรณีของพระพุทธศาสนาก็คือ พระพุทธเจ้าทรงเป็น “บรมครู” ของชาวโลกทั้งมวล

ความหมายของคำว่า “ครู”

พระเทพวิสุทธิเมธี (Phrathep Wisutmetee, 1986) อธิบายความ หมายและความเป็นมาของคำว่า ครูไว้ว่า

คำว่า ครู ในสมัยโบราณในประเทศอินเดียเป็นคำที่สูงมาก เป็นผู้เปิดประตูทางวิญญาณ แล้วก็นำให้เดินทางวิญญาณ ไปสู่ คุณธรรมเบื้องสูง เป็นเรื่องทางจิตใจโดยเฉพาะ มิได้หมายถึงเรื่องวัตถุ หรือ มรยาท หรือแม้แต่อาชีพ จึงมีน้อยมาก ครูนั่นมักจะไปทำหน้าที่เป็นปุโรหิต ของพระราชา หรืออิสระชนซึ่งมีอำนาจวาสนา มีหน้าที่การงานอันใหญ่หลวง

ในแง่ของความหมาย: พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525อธิบายว่า ครูคือผู้สั่งสอนศิษย์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ ในปัจจุบันคำว่าครูจึงค่อนข้างจะหมายถึงอาชีพ ประการหนึ่งในสังคมมากกว่าจะหมายถึงบุคคล (Royal Institute, 1982)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้คำจำกัดความ ไว้ในมาตรา 4 ว่า

ครู หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการ เรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ใน สถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

ความหมายตามพระราชบัญญัตินั้น อาจจะตีความให้ชัดเจนได้ดังนี้คือ ครูต้องเป็นบุคลากรวิชาชีพ นั่นคือ ไม่ใช่ใครๆ จะเดินเข้ามาเป็นครูก็ได้ง่ายๆ ดังแต่ก่อนที่ยังไม่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติบังคับใช้ บุคลากรวิชาชีพก็ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติครบตามความในมาตรา 53 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติด้วย กล่าวคือต้องมีมาตรฐานด้านต่างๆ ตามที่องค์กรวิชาชีพครูกำหนด ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ต้องประพฤติปฏิบัติตนตามกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามที่องค์กรวิชาชีพ ครูกำหนดไว้ (Government Gazette, 1999)

ส่วนในหนังสือ Dictionary of Education ให้ความหมายของคำว่าครู (Teacher) ไว้ดังนี้ (Yon Chumjit, 1988 as cited in Thangjitsomkid, 2011)

1. ครู คือ บุคคลที่ทางราชการจ้างไว้เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวก ในการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนักเรียนหรือนักศึกษาในสถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน

2. ครู คือ บุคคลที่มีประสบการณ์หรือมีการศึกษามากหรือดีเป็นพิเศษ หรือมี ทั้งประสบการณ์และการศึกษาดีเป็นพิเศษในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งที่สามารถช่วยทำให้ บุคคลอื่นๆ เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการก้าวหน้าได้

3. ครู คือ บุคคลที่สำเร็จหลักสูตรวิชาชีพจากสถาบันฝึกหัดครู และการฝึกอบรมนั้นได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการ โดยการมอบประกาศนียบัตรทางการสอนให้แก่บุคคลนั้น

4. ครู คือ บุคคลที่สั่งสอนอบรมคนอื่นๆ (Thangjitsomkid, 2011 : refer to Yon Chumjit, 1988)

นอกจากครูจะเป็นผู้อบรมสั่งสอน ให้ความรู้แก่ศิษย์แล้ว ครูยังมีหน้าที่ในการบ่มเพาะคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ศิษย์ เพื่อให้ศิษย์ได้นำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งคุณธรรม จริยธรรมนี้จะช่วยให้บุคคล ปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น มีความสำเร็จในงานที่ทำ เป็นคนดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ตัวอย่าง การพัฒนาคุณธรรมให้แก่ผู้เรียน ได้แก่ ปรัชญาของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey)

ดิวอี้ (Dewey, 1975 as cited in Seehaamphai, 2000) เสนอประเด็นที่ว่า หลักคุณธรรมจะไม่แยก ออกจากชีวิตในสังคมของมนุษย์ トラบใดที่ยังมีการสมาคมร่วมกันอยู่ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นรูปแบบของชีวิตใน สังคม มิใช่เป็นการเตรียมตัวสำหรับบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ

คุณธรรม (Virtue) คือ หลักความประพฤติที่มีการฝึกอบรมให้เป็นความประพฤติของพลเมืองดี โดย เน้นที่รายบุคคลเท่ากับที่ตระหนักถึงผลทางสังคมที่จะดำรงรูปแบบของสังคมนั้น ดังนั้นหลักคุณธรรมจึงไม่มี ใครคนใดคนหนึ่งผูกขาดการตัดสิน ไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติไม่สร้างรูปแบบเฉพาะภูมิภาคหรือวิถีชีวิตเพียงใด อย่างหนึ่ง การแปลความหมายคุณธรรมในชีวิตสังคมซึ่งเต็มไปด้วยการเร่ร่อนหน้าที่จะสร้างลักษณะนิสัยของ บุคคลโดยเน้นความสำคัญในด้านจิตวิทยาในการจัดจรรยาศึกษานักการศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนโดย การเสริมสร้างพลังในการดำเนินกิจกรรมด้วยตัวนักเรียนเอง ใช้สติปัญญาโดยไม่ละทิ้งหลักคุณธรรมที่นำมา ประยุกต์ใช้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

ครูผู้สอนหนังสือในสถาบันการศึกษาซึ่งจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนและลูกศิษย์ คือ ต้องมี คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ (Hemaratchata, 2017) หากพิจารณาความหมายของคำว่า คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ นั้นอาจกล่าวได้ว่า

คุณธรรม (Virtue) หมายถึง คุณงามความดีหรือหลักความดีที่มีอยู่ประจำใจเป็นธรรมชาติเพื่อประกาศ ความดีที่จะปรากฏแก่ผู้อื่น

คนที่มีคุณธรรมจะทำงานเต็มที่ตั้งใจพัฒนางานเพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กรไม่ฉ้อราษฎร์บัง หลวงและจะไม่เอาเปรียบผู้อื่นแม้มีโอกาส

ศีลธรรม (Morality) หมายถึง ความประพฤติที่ดีที่ชอบศีลเป็นข้อบัญญัติทางพระพุทธศาสนาศีลคือ ความสม่ำเสมอความดีงามทางความประพฤติศีลคือการทำตนให้มั่นคงอยู่ในธรรมเหมือนกับหินแท่งที่บ่ม สั่นคลอนไปกับบ่อไร่ต่างๆศีลเป็นข้อห้ามซึ่งเป็นหลักพื้นฐานสำคัญในทางพระพุทธศาสนาที่เราพึงมีเสมอไว้ใน ใจโดยการถือศีลห้าคือการไม่ล่วงละเมิดกระทำการในสิ่งที่ห้ามศาสนาทุกศาสนาย่อมต้องการให้คนคิดดีทำดี พุทธเพราะฉะนั้นไม่ว่ากายวาจาใจย่อมออกมาจากคนที่มีศีลธรรมและธรรมประจำใจศีลเป็นข้อห้ามไม่ให้ฆ่า สัตว์ไม่ให้ลักทรัพย์ไม่ให้ประพฤติดื้อต่อคู่ครองของผู้อื่นไม่ให้พูดปดเสียสละไม่ให้ดื่มสุราที่กล่าวมานี้เรียกอีก อย่างหนึ่งว่า “เบญจศีล” ส่วนทางป้องกันนั้นคือเราต้องทำดีประพฤติดนในสิ่งที่ศาสนายอมรับและช่วยให้เกิด ความเจริญทางจิตใจไม่กระทำความชั่วนั้นคือต้องยึดมั่นปฏิบัติในทางตรงข้ามของข้อห้ามของศีลคือ “เบญจ ธรรม” ซึ่งทำให้เป็นคนมีจิตใจดีมีเมตตา มีสมาธิ มีความซื่อตรงต่อคู่ครองของตนเองพูดแต่ในสิ่งที่ เป็นความจริงและมีสติเมื่อเราครองตนอยู่ในศีลห้าซึ่งเป็นแนวทางของความประพฤติที่พุทธศาสนาถือว่าเป็นการ กระทำเพื่อความดีเป็นการควบคุมความประพฤติของตนให้อยู่ในทางธรรม

จริยธรรม (Ethics) หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติหลักธรรมที่เป็นความดีของมนุษย์ เช่นเดียวกับศีลธรรมแต่เป็นธรรมที่อยู่ในศาสนาทุกศาสนาหรือเป็นหลักที่ควบคุมให้ประพฤติเพื่อความสงบสุข ของสังคมซึ่งเกี่ยวกับการพิจารณาว่าการกระทำนั้นๆถูกหรือผิดดีหรือชั่วจริยธรรมของคนจะพิจารณาได้จาก การกระทำเช่นการมีน้ำใจการช่วยเหลือผู้อื่นการกล้ารับผิดการเสียสละเพื่อผู้อื่นการไม่คดโกงเอาเปรียบผู้อื่น เป็นต้น

ข้าราชการที่มีจริยธรรมจะทำงานเต็มที่ด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่ไม่วางเวลาไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง และจะไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงานโดยจริยธรรมของข้าราชการก็ต้องปฏิบัติตามจริยธรรมของข้าราชการพล เรือน เป็นต้น

จรรยาบรรณ (Code of Conduct) หมายถึง การประมวลความประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพการ งานแต่ละอย่างที่กำหนดขึ้นเพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของสมาชิกอาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้ซึ่งครูที่ดีควรมีคุณสมบัติครบถ้วนทั้งคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ

“จรรยาบรรณของวิชาชีพ” หมายความว่า มาตรฐานการปฏิบัติตนที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการ ประพฤติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและ

ฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ (Government Gazette, 2013)

จรรยาบรรณวิชาชีพครูมีทั้งหมด 5 ด้าน 9 ข้อ ดังนี้

1.จรรยาบรรณต่อตนเอง

ข้อที่ 1 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

2. จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

ข้อที่ 2 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

3.จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ

ข้อที่ 3 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอมา

ข้อที่ 4 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ข้อที่ 5 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

ข้อที่ 6 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ

ข้อที่ 7 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

4.จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ

ข้อที่ 8 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

5.จรรยาบรรณต่อสังคม

ข้อที่ 9 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เมื่อครูมีความรู้ความสามารถในการสอนพร้อมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ก็จะเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลที่ 9 ที่ว่า

“การที่ท่านทั้งหลายเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้แท้จริงก็คือการเข้ามาเรียนรู้ มาฝึกฝนตนให้มีวิชาความสามารถ มีความดีและคุณสมบัติครบถ้วน ดังนั้นปริญญาบัตรซึ่งบางทีเห็นกันว่าเป็นเพียงแผ่นกระดาษ

และครูวิทยฐานะ ซึ่งบางทีเห็นกันว่ารุ่มร่ามน่ารำคาญ เป็นเครื่องหมายแห่งความรู้และคุณสมบัติทั้งปวงที่ได้กล่าว แสดงให้ทราบว่าผู้เป็นเจ้าของเป็นบุคคลที่สามารถในวิชาการ แรกงานในเหตุผลและการปฏิบัติชอบ ปฏิบัติดี ผู้ฉลาดจึงควรอย่างยิ่งที่จะทำให้สอดคล้องเหมาะแก่เครื่องหมายแห่งความดีนั้นตลอดมาและตลอดไป ถ้าได้ปฏิบัติดีปฏิบัติถูกต้องและครบถ้วนทั้งทางวิชาการและทางจิตใจแล้ว แม้ปริญญาบัตรจะสูญหายวอดวายไปหรือเสื่อมจะขาดอยู่กระจุยไป ผู้ทรงคุณวุฒิก็ยังมีคุณวุฒิ มีความดีอยู่ครบ ถึงแม้ชีวิตร่างกายจะแตกสลายไปความดีทั้งหลายก็จะยังคงอยู่ค้ำจุนโลกตลอดกาล” (Phrabat Somdet Phra Paraminthra Maha Bhumibol Adulyadej, 1975)

พิธีไหว้ครู

จากการที่ได้รู้ความหมายของคำว่า “ครู” ไปแล้วว่า คือ ผู้สั่งสอนศิษย์ หรือ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ นับเป็นภาระหน้าที่ที่หนักหนาสาหัสไม่น้อย กว่าคนๆหนึ่งจะเติบโตเป็นผู้มีวิชาความรู้ และเป็นคนดีของสังคมผู้เป็น “ครู” จะต้องทุ่มเทแรงกายและแรงใจไม่น้อยไปกว่าพ่อแม่ผู้ให้กำเนิดเลย ซึ่งในชีวิตของคน ๆ หนึ่ง นอกเหนือไปจากพ่อแม่ซึ่งเปรียบเสมือน “ครูคนแรก” ของเราแล้ว การที่เด็กๆจะดำรงชีพต่อไปได้ในสังคม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุติธรรม “ครู” ที่จะประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ เพื่อปูพื้นฐานไปสู่หนทางทำมาหากินในภายภาคหน้าด้วย ดังนั้น “ครู” จึงเป็นบุคคลสำคัญที่เราทุกคนควรจะได้แสดงความกตัญญูทักท้วงต่อท่าน

ด้วยเหตุนี้เอง “การบูชาครู” หรือ “การไหว้ครู” จึงเป็นประเพณีสำคัญที่มีมาแต่โบราณ และมีอยู่ในแทบทุกสาขาอาชีพของคนไทย ถือเป็นพิธีกรรมที่แสดงความเคารพ และระลึกถึงพระคุณของบูรพาจารย์ ครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์วิชาความรู้ให้ ทำให้เราสามารถนำไปประกอบวิชาชีพ สร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ตนเองและครอบครัวได้ในอนาคต

“การไหว้ครู” ก็คือ การที่ศิษย์แสดงความเคารพ ยอมรับนับถือครูบาอาจารย์อย่างจริงใจ ว่าท่านเป็นผู้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมความรู้ ศิษย์ในฐานะผู้สืบทอดมรดกทางวิชาการ จึงพร้อมใจกันปวารณาตัวรับการถ่ายทอดวิชาความรู้ด้วยความวิริยะอุตสาหะ เพื่อให้บรรลุปลายทางแห่งการศึกษาตามที่ตั้งใจเอาไว้ ซึ่งการไหว้ครูนี้ นอกจากจะเป็นธรรมเนียมอันดีงามที่มีส่วนโน้มน้าวจิตใจคนให้รักษาคุณความดี และช่วยดำรงรักษาวิทยาการให้สืบเนื่องต่อไปแล้ว การที่ศิษย์แสดงความเคารพยอมรับนับถือครูตั้งแต่เบื้องต้น ก็มีผลทำให้ครูเกิดความรัก ความเมตตาต่อศิษย์ อย่างมากอบวิชาความรู้ให้อย่างเต็มที่ และศิษย์เองก็จะมีความรู้สึกผูกพันใกล้ชิด เกิดมั่นใจว่า ตนจะมีผู้คุ้มครองดูแล สั่งสอนให้ไปสู่หนทางแห่งความดีงาม และความเจริญก้าวหน้าแน่นอน

พิธีไหว้ครู เรามักจะหมายถึงการไหว้ครูในสถาบันการศึกษาต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะทำในช่วงเปิดภาคการศึกษา เพื่อแสดงความกตัญญูทักท้วงต่อครู ทั้งที่ล่วงลับไปแล้ว และที่ยังมีชีวิตอยู่ ตลอดจนเทพเจ้า ซึ่งตามคตินิยมถือว่าเป็นครูบาอาจารย์ สามารถดลบันดาลให้ศิษย์ที่เคารพบูชาประสบความสำเร็จผ่านพ้นอุปสรรคในวิชาชีพของตนไปได้ ศิลปินไทยจะถือว่าการไหว้ครูศิลปินของตนเป็นพิธีที่จะต้องกระทำทุกปี (Tramod, 1981)

แม้ว่าการจัดพิธีไหว้ครูจะมีจุดประสงค์สำคัญอยู่ที่การแสดงความกตัญญูต่เวทีต่อครูบาอาจารย์ แต่ยังมีจุดประสงค์สำคัญอื่นๆ รวมอยู่ด้วยอีกหลายประการ ซึ่งหลวงประดิษฐไพเราะ (หลวงประดิษฐไพเราะ “การไหว้ครู”) ได้กล่าวไว้ 4 ประการ คือ

1. เป็นการประกันความยึดมั่นในความเคารพ จงรักภักดีต่อครู ได้ผลในการอบรมจรรยาอย่าง มาก ศิษย์ที่ดีจะไม่กล้าทรยศต่อครู เข้าทำนอง “ศิษย์คิดล้างครู”
2. เป็นการขอภัยโทษในระหว่างครูกับศิษย์ แม้ว่าจะมีข้อผิดพลาดมองใจกันก็เป็นอันให้อภัยแก่กัน และกัน เมื่อศิษย์ผู้นั้นมาทำการเคารพครูในพิธีไหว้ครู
3. เป็นการสมานความสามัคคีในระหว่างเพื่อนศิษย์ด้วยกัน เพราะเป็นโอกาสที่ศิษย์ทั้งหลายจะมา ประชุมกันอย่างพร้อมเพรียง
4. เป็นการปลุกความเชื่อมั่น ให้มีจิตใจเข้มแข็ง ยึดมั่นในภูมิความรู้ของตนต่อหน้าครูบาอาจารย์และ เพื่อนศิษย์การไหว้ครูนี้โดยคตินิยมของไทย ถือว่าผู้ใดปฏิบัติจะเกิดสิริมงคลเกิดความสุขสบายใจ มีความ เจริญรุ่งเรืองและประสบความสำเร็จในกิจการงานของตนเป็นที่นิยมนับถือของคนทั้งหลาย

อาจารย์จำนงค์ ทองประเสริฐ (Thongprasert, 1977) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีที่เกิดขึ้นจากการ ไหว้ครูไว้อย่างน่าฟัง ดังนี้

“....การที่ผู้นำนวดดอกไม้ธูปเทียนเป็นเครื่องสักการะมาบอให้ความเคารพและครูก็รับไหว้ด้วย เมตตานั้น เป็นภาพที่หาดูไม่ได้ในต่างแดน ยิ่งในยุโรปและอเมริกาด้วยแล้ว ภาพอย่างนี้จะมีวันได้พบพบ เลย ดอกไม้ธูปเทียนที่ศิษย์นำไปมอบให้ครูอาจารย์นั้นแหละครับ เป็นสิ่งที่จะปิดช่องว่างระหว่างครูกับศิษย์ ได้ ศิษย์พยายาม ช่วยตัวเอง ยกตัวเองให้สูงขึ้น ครูโน้มตัวตัวเองลงไปหากจะไปพบกันที่กึ่งทางข้อนี้เป็น ดุจปริศนาธรรมที่สอนไม่ให้เรามีทิฐิมานะเข้าหากัน ต่างคนต่างต้องช่วยตัวเอง และพยายามปรับตัวเข้าหา กัน ครูก็ต้องสอนด้วยเมตตา ศิษย์ก็ต้องฟังด้วยความเคารพ ถ้าหากมีปัญหาอะไรจะถามก็ต้องดูจังหวะและถาม ด้วยความเคารพ ไม่ใช่ด้วยจิตคิดจะไล่ภูมิครู....”

การครอบครู

เป็นพิธีสำคัญอย่างหนึ่ง “การครอบ” คือการแสดงทางสัญลักษณ์ซึ่งครูจะกระทำให้แก่ศิษย์ที่ศึกษา วิทยาการนั้นจนเจนจบถึงระดับสูง หรือระดับที่สามารถออกไปฝึกสอนผู้อื่นได้ เป็นการมอบความไว้วางใจ ให้แก่ศิษย์ผู้นั้นก่อนที่จะอนุญาตให้ออกไปประกอบอาชีพโดยอาศัยศิลปวิทยาการที่ได้รับการประสิทธิ์ประสาท จากครู

กิจกรรมต่างๆ ที่นักศึกษาได้เข้าร่วมก็จะก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “ความผูกพัน” ขึ้น ซึ่งความผูกพันของ นักศึกษา (student engagement) เป็นสิ่งที่สะท้อนให้ทราบถึงความรู้สึกด้านบวกของนักศึกษาที่มีต่อการ เรียนและต่อมหาวิทยาลัยในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรการศึกษา การสอนของอาจารย์ การบริหาร จัดการ กิจกรรมเสริมหลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมทั้งสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนและรุ่นพี่รุ่นน้อง ความผูกพันของนักศึกษาไม่เพียงแต่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงออกในระหว่างที่ศึกษาอยู่

ในมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับมหาวิทยาลัยในอนาคตอีกด้วย (Pusapanich et al, 2017)

Neumann, Yoram, and Neumann (1984 as cited in PhetKhwang and Ananchaipattana, 2009) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษาว่าความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษาจะสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อสถาบันในส่วนที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ และการจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ของสถาบันซึ่งความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษาจะเห็นได้จากการที่นักศึกษาได้แสดงออกถึงความตั้งใจใช้ความพยายามที่จะทำทุกอย่างเพื่อสถาบัน

ซึ่งความผูกพันต่อมหาวิทยาลัยของนักศึกษาคือการที่นักศึกษามีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและภาคภูมิใจ มีความเต็มใจที่จะอุทิศตนและแนะนำผู้อื่นให้รู้จักมหาวิทยาลัยและปรารถนาที่จะอยู่ในมหาวิทยาลัยต่อไปซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบของความผูกพันต่อองค์กร (organizational commitment) ซึ่งเป็นภาวะที่บุคคลมีความรู้สึกยึดมั่นในองค์กรของตนยอมรับเป้าหมายขององค์กรเต็มใจที่จะทุ่มเทความอุตสาหะในการทำงานให้แก่องค์กรและปรารถนาที่จะอยู่ในองค์กรต่อไป (Mowday, Steers, & Porter, 1979)

สตีแยร์ส (Steers, 1977) มีความเห็นว่าความผูกพันต่อองค์กรเป็นความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นของสมาชิกในองค์กรและเป็นพฤติกรรมที่สมาชิกในองค์กรมีค่านิยมที่กลมกลืนกับสมาชิกคนอื่นๆ แสดงตนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กรและเต็มใจที่จะอุทิศกำลังกายและกำลังใจเพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมขององค์กร

ดันแฮมและคนอื่นๆ (Dunham et al, 1994) ได้สรุปความหมายตามทัศนะของ Meyer ว่าความผูกพันต่อองค์กร หมายถึง ความสัมพันธ์ของสมาชิกกับองค์กร ประกอบด้วยโครงสร้าง 3 ด้าน ได้แก่

1. ความผูกพันด้านความรู้สึก (Affective Commitment) หมายถึง ความรู้สึกของพนักงานที่เกิดความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีส่วนร่วมในองค์กร

2. ความผูกพันต่อเนื่อง (Continuance Commitment) หมายถึง การที่พนักงานอยู่กับองค์กรโดยยึดถือเรื่องต้นทุนเป็นพื้นฐาน

3. ความผูกพันที่เกิดจากมาตรฐานทางสังคม (Normative Commitment) หมายถึง ความรู้สึกของพนักงานที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณต่อองค์กร

และความผูกพันในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านการบริการ ด้านกิจกรรม หรือด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ เพื่อน รุ่นพี่รุ่นน้อง ก็ล้วนทำให้นักศึกษามีความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้เรียนและสำเร็จการศึกษาจากคณะหรือสถาบันการศึกษานั้นๆ

สฤติย์ ภัศระ (Phasara, 1992) กล่าวว่าความภาคภูมิใจในตนเองหมายถึงการพิจารณาตัดสินคุณค่าของตนตามความรู้สึกและทัศนคติของบุคคลที่มีต่อตนเองในเรื่องราวความสำเร็จความล้มเหลวการยอมรับตนเองการยอมรับจากคนอื่นการมีความสามารถเพียงพอในการทำสิ่งต่างๆ การมีคุณค่าและความสำคัญต่อสังคม

สุพรรณิ จันทวิเศษ (Chanwiset, 1996) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึงการประเมินคุณค่าให้กับตนเองในด้านความสามารถความสำเร็จ การได้รับการยอมรับจากบุคคลในสังคม ตลอดจนการมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง

ปรารณา ช้อนแก้ว (Chongkoew, 1999) สรุปว่าความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึงการพิจารณาตัดสินคุณค่าของตนตามความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อตนเองในเรื่องความสำเร็จความล้มเหลว การยอมรับจากบุคคลอื่น ซึ่งการประเมินคุณค่านี้นำไปสู่การยอมรับตนเอง มีความพอใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ

พวงทอง อินใจ (Inchai, 2001) ให้ความหมายว่า ความภาคภูมิใจในตนเองหมายถึงความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ มีคุณค่า มีความสำคัญอันเนื่องมาจากความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวัง รวมทั้งการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น เช่นบิดา มารดา ครูอาจารย์ เพื่อน

จากความหมายข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเองหมายถึง การพิจารณาตัดสินคุณค่าของตนเองตามความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อตนเองในเรื่องของความสำเร็จหรือความล้มเหลวรวมไปถึงการเห็นคุณค่าและความสามารถในตนเอง จะเห็นได้ว่าความภาคภูมิใจในตนเองเป็นเรื่องสำคัญ เพราะบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึคว่าตนมีคุณค่า มีความสามารถ มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อสังคม ซึ่งผู้ที่มีความสำคัญในการสร้างความภาคภูมิใจในตนเองให้นักศึกษาคือคณาจารย์และสถาบันการศึกษานั้นเอง

พิธีมอบครุสิทธิ์

ความสำคัญของครู ผู้ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ เป็นผู้นำทางปัญญาและยกระดับคุณค่าชีวิตมนุษย์ ซึ่งครูเองก็ต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงได้จัดพิธีมอบครุสิทธิ์ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของการสร้างความภาคภูมิใจในอาชีพ และให้นักศึกษาผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาไป พร้อมทั้งจะประกอบอาชีพครูในอนาคต ซึ่งคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการส่งมอบสิทธิของการเป็นครู จึงได้ริเริ่มจัดพิธีขึ้นโดยเริ่มมาจากคณบดีลำดับที่ 4 ของคณะศึกษาศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เย็นใจ เลาหวณิช พิธีมอบครุสิทธิ์จัดขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ.2522 ซึ่งตรงกับวันครู และคณะศึกษาศาสตร์ได้สืบสานพิธีนี้ต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน รวม 42 ปี

สำหรับพิธี “มอบครุสิทธิ์” นั้น เป็นพิธีที่ประยุกต์มาจากประเพณีดั้งเดิมที่มีมาแต่โบราณของไทย เกิดเป็นมรดกทางประเพณีอันดีงามเกี่ยวกับครูและการให้การศึกษา ซึ่งเมื่อนำมาใช้ในสังคมปัจจุบันก็บังเกิดเป็นประเพณีที่ดีงามที่ควรสนับสนุนให้แพร่หลาย

คำว่า “ครู” มีความหมายเช่นเดียวกับ “ครุ” ดังนั้นคำว่า “ครุสิทธิ์” จึงหมายความว่า “สิทธิในการเป็นครู” ซึ่งนักศึกษาครูที่ได้รับการฝึกอบรมและผ่านการฝึกสอนแล้วควรได้รับการมอบสิทธิแห่งความเป็นครู ก่อนออกไปประกอบอาชีพครู การมอบสิทธิในการเป็นครูจึงเป็นหน้าที่ของสถาบันฝึกหัดครูที่จะจัดให้มีขึ้นทำนองเดียวกับการ “ครอบ” ถ้าสถาบันฝึกหัดครูประสงค์จะอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของไทยในเรื่อง การ

เสริมสร้างความมั่นคงให้แก่สถาบันครู ซึ่งเป็นสถาบันสำคัญยิ่งของสังคมมาแต่โบราณ นอกจากนั้นการมอบครูสิทธิ์จะก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจแก่ศิษย์ ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ อันลึกซึ้งระหว่างศิษย์กับครู

ลำดับขั้นตอนในการจัดพิธีมอบครูสิทธิ์นิยมจัดขึ้นในตอนเช้าใช้เวลาในการประกอบพิธีประมาณ 2 ชั่วโมง เมื่อนักศึกษามาร่วมกัน โดยนั่งพับเพียบกลางห้องโถงล้อมรอบเครื่องบายศรีซึ่งประกอบด้วย บายศรี 5 ชั้น 1 องค์ บายศรีปากชาม 2 คู่ ดอกมะลิ ถั่วคั่ว ส้ม อ้อยคั่ว ก้อย (2 หวี) ข้าวตอก ดอกไม้ มะพร้าว (2 ลูก) งาขาว งาดำ ใบพลู ขนมน้ำขาว ขนมน้ำแดง ถูกเรียงจัดตั้งตรงกลางมณฑลพิธีตามแบบอย่างโบราณ โดยเป็นการจำลองภูมิศาสตร์จักรวาล มีเขาพระสุเมรุ (ต้นบายศรี) เป็นศูนย์กลางของภพภูมิจักรวาล จึงเป็นเสมือนนิทรรศการทางธรรม ให้เห็นภาพโดยรวมของภพภูมิจักรวาล เกิดความน้อมใจ ด้วยอำนาจนา ระลึกถึงเทวดา (เทวดานุสติ) และระลึกได้ ไปจนถึงคุณของพระนิพพาน อันเป็นอุดมคติ จากนั้นบรรดาคณาจารย์เข้ามานั่งล้อมรอบนักศึกษา เรียบร้อยแล้วประธานในพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย จากนั้นพิธีกรนำสวดบูชาพระรัตนตรัยและนำอ่านบทสวดดีบุรพาคณาจารย์ จบแล้วพราหมณ์ผู้ประกอบพิธีกล่าวเบิกบายศรีสู่ขวัญบบายศรีสู่ขวัญ (ประพันธ์โดย : ศาสตราจารย์เรืองอุไร กุศลาสัย as cited in Faculty of Education, 2018) โดยมีบทสู่ขวัญเป็นภาษาบาลี ดังนี้

พุทโธ มงคลสมภูโต	สมพุทโธ ทิปาทุตโตโม
พุทโธมงคลมคัม	สพพุททุกา ปมฺจุจเร
ธมโม มงคลสมภูโต	คณภิโร พุทฺโธโส โหติ
ธมมมงคลมคัม	สพพภยา ปมฺจุจเร
สงโฆ มงคลสมภูโต	ทกฺขิณเวยโย อนุตฺตโร
สงฆมงคลมคัม	สพพโรคา ปมฺจุจเร
พุทฺธิ	กมฺมสิทฺธิ
ธมฺม	กมฺมสิทฺธิ
สงฺฆ	กมฺมสิทฺธิ
อายุ วณฺโณ	สุขํ พลํ

เมื่ออ่านบทเบิกบายศรีเสร็จแล้วนำแว่นเทียนชัย เฉลิมชัยมาจุดจากเทียนที่ตั้งหน้าเครื่องบายศรี และส่งต่อให้คณบดีเพื่อส่งต่อให้คณาจารย์เวียนเทียนชัย โดยจับเทียนทั้งสองมือเวียนเทียนออกจากตัวครบสามรอบแล้ว โบกควันเทียนเข้าไปหานักศึกษา (กรณีนักศึกษานั่งรอบนอก ก็ปิดไปยังเครื่องตั้งบายศรี) แล้วส่งต่อให้คณาจารย์ที่อยู่ทางซ้ายทำเช่นเดียวกันจนครบหมดทั้ง 3 แวน (แว่นแก้ว ทอง และเงิน) เมื่อครบ 3 รอบของทั้ง 3 แวนเทียนแล้วนำแว่นเทียนทั้ง 3 ตามลำดับมาปักในชั้นที่เตรียมไว้โดยปักแว่นเวียนเทียน ทั้ง 3 แวน พราหมณ์จะนำใบพลูซึ่งใบในพลูป้ายด้วยแป้งกระแจะ ดับเทียนแล้วโบกควัน

เทียนชัยที่จุดไฟเกิดเปลวไฟนั้นเป็นวัตถุสำหรับเพ่ง เพื่อดึงจิตให้เป็นสมาธิ ถือเป็นกสิณ ของการปฏิบัติกรรมฐานอย่างหนึ่ง ที่มีชื่อภาษาบาลีว่า “เตโชกสิณ” คือเป็นการใช้ เปลวไฟเพ่งเหนี่ยวสมาธิ กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ คณาจารย์กำลังเจริญภาวนา ด้วยการกำหนดเปลวไฟ จากแว่นเทียน เป็นอารมณ์

ภาวนา การเวียน 3 รอบ หรือทำซ้ำ 3 ครั้ง ก็เพื่อย้ำให้จิตแน่วแน่อยู่กับอารมณ์ภาวนา (เปลวไฟ) นี้ จิตจะเป็นสมาธิมั่นคงต่อเนื่องได้จิตที่เป็นสมาธิ ซึ่งมีความมั่นคงต่อเนื่อง ก็เป็นจิตที่มีกำลัง เป็นจิตที่เหมาะสมกับการประสิทธิ์ประสาทพร สิริมงคล กุศลคุณความดี ในพิธีกรรมนี้ คณาจารย์เวียนเทียนชัย เถลิงขวัญทักษิณาวัตรครบ 3 รอบ เป็นอันจบพิธีบายศรี

ต่อไปเป็นการมอบครุสัณทิต์นักศึกษาทยอยกันกราบพระพุทธรูปในพิธีแล้วคลานเข้าไปหาครูอาวุโสเป็นลำดับไป โดยเริ่มจาก

1. รับการประพรมน้ำ พระพุทธรูปจากครูอาวุโสคนที่ 1 การรับประพรมน้ำพระพุทธรูปสื่อความหมายถึง การได้รับประสิทธิ์ประสาท อำนาจ พลัง จากน้ำพระพุทธรูปซึ่งผ่านการทำพิธีโดยคณาจารย์มาแล้ว

2. รับการเจิมหน้าด้วยกระแจะจากครูอาวุโสคนที่ 2 รับการเจิมหน้าด้วยกระแจะ สื่อความหมายถึง การยอมรับว่าเป็นศิษย์ เจิมเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่นักศึกษา การเจิม 3 จุดที่หน้าผากเป็นเครื่องหมายแทนแก้ว 3 ประการ ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

3. รับการสวมมงคลที่ศีรษะจากครูอาวุโสคนที่ 3 รับการสวมมงคลที่ศีรษะ สื่อความหมายถึง การยกสถานภาพ จากนักศึกษาสู่การเป็นครู

4. รับใบมะตูมมาทัดหูขวาจากครูอาวุโสคนที่ 4 รับใบมะตูมมาทัดหูขวา สื่อความหมายถึง การให้อาวุโส หรือการให้อำนาจไปทำหน้าที่ เปรียบเหมือนการยอมรับให้นักศึกษาไปประกอบวิชาชีพได้ต่อไป

5. รับมอบหนังสือ(รับแล้วส่งคืนทันที) “จินตามณี” จากครูอาวุโสคนสุดท้าย รับมอบหนังสือ “จินตามณี” สื่อความหมายถึง การจัดการศึกษาให้คนไทย หนังสือจินตามณีเป็นแบบเรียนเริ่มแรกของไทย ซึ่งสอนอักขระวิธี การใช้สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ การผันอักษร การแต่งคำประพันธ์ ฯ หนังสือจินตามณีจึงเป็นสัญลักษณ์ของความรู้ ซึ่งความรู้เป็นสิ่งที่มีความมากที่สุด (Ruangsri, 2021)

เมื่อครบทุกคนแล้วจึงพร้อมกันกล่าวคำปฏิญาณตนว่า จะใช้ศิลปวิทยาที่ได้รับประสิทธิ์ประสาทไปในทางที่เป็นคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ และเป็นครูที่ดีของศิษย์ ตลอดจนอุทิศตนเพื่อส่วนรวม เทิดทูนเกียรติคุณแห่งหมู่คณะและวิชาชีพครูจนกว่าชีวิตจะหาไม่จากนั้นติดตามด้วยพิธีสงฆ์ตามประเพณีทำบุญปกติ โดยนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ พอเสร็จเป็นอันจบพิธีมอบครุสัณทิต์ (Laohawanich, 2012)

ประโยชน์ของพิธีครุสัณทิต์ต่อนักศึกษา

ตามคติโบราณของไทยนั้น ผู้เรียนทางศิลปะและงานหัตถศิลป์ หลายแขนง รวมถึงการแพทย์แผนโบราณ และวิชานักรบ เมื่อเรียนจบกระบวนวิชาแล้ว ต้องผ่านพิธีรับรองของอาจารย์เพื่อให้วิญญาณครูต้น (บูรพาจารย์ ครูดั้งเดิม) ยอมรับ และให้ปรากฏแก่สังคม จนเป็นที่ยอมรับตามไป ในความรู้ความสามารถ เรียกพิธีดังกล่าวว่า “ครอบครู” โดยพิธีครอบครูในสมัยโบราณ เป็นกลไกทางการศึกษา โดยใช้เงื่อนไขทางพิธีกรรม เข้ามาควบคุมคุณภาพอย่างได้ผล ในการเสริมสร้างความเชื่อมั่น ให้แก่ผู้เข้าพิธีครอบครู ได้ใช้กลไกหลายอย่าง ทุกอย่างล้วนมีผลทางจิตวิทยา ที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นทั้งสิ้น อย่างเช่น การเลือกวัน การกำหนดเครื่องใช้หรือข้าวของในพิธี มักเลือกที่มีชื่อเป็นมงคล จำนวนเป็นมงคล โดยถือเอาภาษา และ

คุณสมบัติเป็นนัยบ่งชี้เรื่องความเป็นสิริมงคล ความเจริญความก้าวหน้า และตามหลักการที่ว่า พิธีกรรมคือการเชื่อมโยง (Thalang, 1997 and Attakorn, 2009)

แม้พิธีมอบครุสัทธินี้ ก็เป็นพิธีที่ปรับปรุงจากพิธีครอบครุการกำหนดเครื่องใช้ ก็เคารพตามคติโบราณนั้น เช่น ใบบายศรีต้น ซึ่งเป็นงานหัตถศิลป์ที่ประดิษฐ์ขึ้น เพื่อจำลองเขาพระสุเมรุ อันเป็นหลักของภูมิศาสตร์จักรวาล ตามคติไตรภูมิดังกล่าวที่สำคัญในพิธีมอบครุสัทธิก็ได้กำหนดเครื่องใช้อันเป็นมงคล 5 สิ่ง เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่นักศึกษาผู้เข้ารับมอบครุสัทธิ ย่อมได้ขวัญกำลังใจ และเกิดความมั่นใจในสิทธิ์การเป็นครูของตน เกิดความเชื่อมั่นในวิชาชีพ เพราะได้รับการรับรองจากครูบาอาจารย์ ย่อมสามารถเชื่อมโยงตนเองกับบูรพาจารย์ได้และที่สุดย่อมเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ในเรื่องการเสริมความมั่นคงให้แก่สถาบันครูโดยปริยาย (Attakorn, 2009)

โดยสรุป สาระของพิธีมอบครุสัทธินี้ ผู้ริเริ่มจัดขึ้นด้วยความเคารพคติโบราณโดยที่เห็นประโยชน์ประสงคฺจะสืบต่อคุณค่าที่ดั่งมาจากภูมิปัญญาของบรรพชน กล่าวคือ เห็นความสำคัญของการเสริมสร้างความเชื่อมั่น กำลังใจ สุขภาพจิต ความเอื้ออาทร ความเป็นปึกแผ่นด้วยพลังสามัคคีของคนในชุมชน ความกตัญญูรู้คุณบูรพาจารย์ และการเชื่อมโยงตนกับบูรพาจารย์ ด้วยการบำเพ็ญความดีเจริญรอยตาม การเชื่อในหลักกรรม การเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ เชื่อในคติไตรภูมิ การให้ความสำคัญกับการบำเพ็ญภาวนา การแผ่เผื่อกำลังของจิตที่เกิดจากการภาวนาแก่ผู้อื่น (อนุชน) ด้วยจิตกรุณา รวมทั้งเป็นการบำรุงขวัญ (Ruangsri, 2018)

ดังนั้น เราทั้งหลายซึ่งรับหน้าที่ รับช่วง สานต่อ รักษาประเพณีนี้ จึงมีพันธะที่ต้องศึกษาทำความเข้าใจ คติเหล่านี้ ต้องจับแก่นสาระของประเพณีให้ได้ และเพื่อให้ได้รับประสิทธิผล หรือประโยชน์ของประเพณีโดยสมบูรณ์ เราก็ควรใช้คตินี้เป็นบรรทัดฐาน เพื่อที่จะปรับทำที่ พฤติกรรม ค่านิยม ตลอดจนอุดมคติของเรา ให้สอดคล้องกับคติเหล่านี้ ถ้าทำได้ และได้ผล ประเพณีนี้ ก็ย่อมอำนวยประโยชน์แก่เราทั้งหลาย และเป็นเอกลักษณ์ศักดิ์ศรีของเราสืบไปได้ตลอดไป

Reference

ภาษาไทย

- Akarabowon, T. (2001). "Being a Thai Teacher". Bangkok : Karn Phon Phim (1996) Co., Ltd.
- Attakorn, K. (2009). "Ritual is a connection" In the 90th Anniversary Memorial of Khunying kulap Mallikamas. 18 Jan 2009, Bangkok : publishing company B.E. Pattana Co., Ltd.
- Chanwiset, S. (1996). An analysis of the self-esteem components of Secondary 3 students. Master's Degree Thesis. Srinakharinwirot University. Bangkok.
- Chongkoew, P. (1999). Juvenile self-esteem development in Department of Juvenile Observation and Protection, Rayong, Using exercise activities as a media. Master's Degree Thesis Developmental Psychology, The Graduate School of Srinakharinwirot University. Bangkok.
- Faculty of Education. (2018). "Kurusit Ceremony Faculty of Education Silpakorn University" in the manual of the Kurusit Ceremony Faculty of Education (The Teacher's day and Kurusit Ceremony). Faculty of Education Silpakorn University, 16 Jan 2018.
- Government Gazette. (1999). National Education Act. Bangkok : Cabinet and Royal Gazette Publishing Office.
- Government Gazette. (2013). "The Teachers' Council of Thailand Regulations" on Professional Ethics B.E. 2013. Bangkok : Cabinet and Royal Gazette Publishing Office.
- Hemaratchata, C. (2017). Moral Ethics Professional Ethics for Teachers in public and private educational institutions. Journal of Humanities and Social Sciences Rajapruk University, 3(2) June - September 2017.
- Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn. (2019). "The Royal Guidance" at the occasion of the 3rd Prince Maha Chakri Award Foundation 2019.
- Inchai, P. (2001). Result of sensory language program theory counseling on the self-worth of nursing students Burapha University. Master thesis. Graduate School Burapha University.
- Laohawanich, Y. (2012). "Wai Kru and Kurusit" Thai Journal No. 123 July – September. Bangkok: Dan Suttha Printing Co., Ltd.
- Malakul, P. (1934). The opus discusses getting educated. Commemorate your contributions Professor Mom Luang Pin Malakul. Institute of Culture and Arts Srinakharinwirot University. Bangkok : Santisiri printing.

- Malakul, P. (1955). The opus discusses the power of education. Commemorate your contributions Professor Mom Luang Pin Malakul. Institute of Culture and Arts Srinakharinwirot University. Bangkok : Santisiri printing.
- Malakul, P. (1970). “ The opus discusses the establishment of the Faculty of Education” Journal of Education Silpakorn University, Vol. 11 No. 1.
- Ministry of Education. (2020). “Announcement of The Teacher Council of Thailand” Criteria and methods for testing and evaluating professional competence of teachers. Bangkok.
- Phasara, S. (1992). Factors related to the self-esteem of adolescents. Srinakharinwirot University. Bangkok.
- PhetKhwang, D. and Ananchaipattana, N. (2009). Factors Affecting relationship of Nursing Science Boromarajonani College of Nursing, Phayao (research report) . Praboromarajchanok Institute, Office of Permanent Secretary, Ministry of Public Health.
- Phrabat Somdet Phra Paraminthra Maha Bhumibol Adulyadej. (1975). “The Royal Guidance” at the graduation ceremony of Chulalongkorn University for the academic year 1974, 12 July 1975.
- Phrathep Wisutmetee. (1986). Ethical Guidance. Bangkok : Siriphatsadu.
- Pusapanich, P., et al. (2017). Factors predicting the relationship of Chiang Mai University students (research report). Department of Psychology Faculty of Humanities Chiang Mai University.
- Royal Institute. (1982). Royal Thai Dictionary. Bangkok : Aksorn Charoentat.
- Ruangsi, B. (2018). “ Kurisit Ceremony Faculty of Education Silpakorn University” in the manual of the Kurisit Ceremony Faculty of Education (The Teacher’s day and Kurisit Ceremony). Faculty of Education Silpakorn University, 16 Jan 2018.
- Ruangsi, B. (2021). “Kurisit Ceremony Faculty of Education Silpakorn University”. Interview. 8 April 2021.
- Seehaamphai, P. (2000). The basic education of religion and ethics. Bangkok : Chulalongkorn University Printing House.
- Somdej Kromphraya DumRongrachanupap. (1917). “ Thesis on the revision of the book of Khun Chang Khun Phaen”. Bangkok.

- Sriwichai, S. (2020). Professional Teacher – Teaching Career. Retrieved May 19, 2021, from educ105.wordpress.com.
- Thalang, E.N. (1997). “Wisdom of Invention - Craftsmanship” in the folk wisdom of the four regions : Way of life and learning process of Thai villagers. Nonthaburi : Kittimethee Project Department of Education, Thammasat University.
- Thangjitsomkid, W. (2011). “Teacher” 3rd ed. Bangkok : O.S. Printing House.
- The Fine Arts Department. (1966). “U Thong Archaeology” Published in the event of opening The U Thong National Museum, Suphanburi, 13 May 1966.
- Thongprasert, C. (1977). “Teacher’s day observation” in Thai identity 1 : 5. Bangkok : Nitikam karnpim.
- Tramod, M. (1981). “Duriyathep” In the National Identity Committee, the Wai Kru ceremony of Thai music. Prime Minister's Office. Bangkok.

ภาษาต่างประเทศ

- Dunham, R.B., Grube, J.A., & Castaneda, M.B. (1994). Organizational commitment: The utility of an integrative definition. Journal of Applied Psychology, 79, 370-380.
- Mowday, R.T., Steers, R.M., & Porter, L.W. (1979). The measurement of organizational commitment. Journal of vocational behavior, 14(2), 224-247.
- Steers, R.M. (1977). Antecedents and outcomes of organizational commitment. Administrative Science Quarterly, 22(1), 46-56.